


Annonce



ØKO-Portalen

MERE VIDEN OM ØKOLOGI  
- til landbrugsuddannelsen

www.okoportalen.lf.dk



Fonden for Økologisk Landbrug  
Landbrug & Fødevarer  
Sektor for Biologi

ØKO-Portalen  
Tehåsbaserede  
indgange  
til viden

Annonce



VI KÆMPER FOR, AT ØKOLOGI  
BLIVER EN CENTRAL DEL AF  
FREMTIDENS LANDBRUG

ØKOLOGISK  
LANDSFØRENING

LÆS OM  
VORES  
ARBEJDE I  
ÅRSBREVET  
2023








*Under økologikongressen fik tilhørerne blandt andet en præsentation af en række regenerative certificeringsordninger - nogle af dem med meget uigennemsigtige retningslinjer. Arkivfoto: Karen Munk Nielsen*

**Regenerativt landbrug udfordrer økologien, men de regenerative regler er vidt forskellige og kan**

# indebærende brug af pesticider

Flere fødevarereproducenter brander deres produkter som "regenerative", uden de nødvendigvis er dyrket økologisk eller uden brug af sprøjtemidler. Det regenerative begreb er opstået af de økologiske principper, og derfor kæmper økologer nu for at fastholde de to begreber som uadskillelige - men de kæmper en værdikamp mod store økonomiske interesser.

 Af [Uffe Bregendahl](#)  
 08. december 2023, 22:11  
 Læsetid: 9 minutter  
 [Mark og stald](#)  
 [Regenerativt landbrug, Jordfrugtbarhed](#)

Del på Facebook

Del på Twitter

Del på LinkedIn

Print

Det røde danske Ø-mærke risikerer at få konkurrenter, der kan forvirre forbrugerne, når de står med varen i hånden i butikken og skal træffe valget med at vælge fødevarer fra en mere miljøvenlig produktion.

Fødevarereproducenterne lokker de bevidste forbrugere med deres egne definitioner på bæredygtighed, og et af de *buzzwords*, der for alvor breder sig er ordet "regenerativt". Det dækker reelt over, at markernes jordkvalitet kontinuerligt skal forbedres, mens de dyrkes, men der er meget forskellige opfattelser af, hvornår en mark dyrkes regenerativt. Er det for eksempel uden brug af sprøjtemidler?

”

Det er vigtigt at sige, at det her ikke nødvendigvis er økologi.

— Birgitte Skadhauge, vicedirektør for Carlsberg Laboratorium

”Der er nærmest ikke en multinational fødevarer virksomhed tilbage i verden, som ikke har et eller andet at sige om regenerativt landbrug, og som ikke gerne vil

bruge det til at markedsføre sine produkter og har mål for, hvordan produkterne skal blive regenerative inden for et eller andet tidsrum,” sagde konsulent Jon Aagaard Enni fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug under et oplæg på økologikongressen i november.

Han nævnte blandt andet store koncerner som Nestlé, Unilever og PepsiCo.

”Arla og Carlsberg er også i gang med regenerative projekter, men de er endnu ikke begyndt at skrive regenerativt på deres varer,” siger han.



*Jon Aagaard Enni fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug lavede en gennemgang af historien bag det regenerative begreb, der siden 1920'erne har haft rødder i økologien. Foto: Uffe Bregendahl*

## Carlsberg og Arla

På Carlsbergs hjemmeside fremgår det, at alle øl inden 2040 skal brygges på råvarer fra regenerative landbrug – som ikke nødvendigvis er økologiske.

”Det er vigtigt at sige, at det her ikke nødvendigvis er økologi. Altså vi kender nogle af principperne i forvejen fra det økologiske landbrug med eksempelvis høj biodiversitet, men det her vil jeg snarere kalde for det gode fra begge verdner, for det handler i lige så høj grad om at sørge for, at jorden og planterne kan give et stort afkast – på en bæredygtig måde,” siger Birgitte Skadhauge, der er vicedirektør for Carlsberg Laboratorium.

Hun kalder deres definition af regenerativt landbrug for "et slags lysegrønt landbrug".

Carlsberg definerer regenerativt landbrug, som at landmanden skal regenerere jorden til, hvad den har været, eller noget, der er sundere, end den er nu, så jorden bliver mere frugtbar.



*Arla har seks regenerative pilotgårde i Danmark, hvoraf de to er økologiske. Foto: Uffe Bregendahl*

Arla er en anden stor spiller på fødevarefronten, der også har omfavnet begrebet "regenerativt". I en forsøgsordning over fire år har selskabet udpeget seks regenerative landbrug i Danmark, hvoraf de to er økologiske.

På sin hjemmeside skriver Arla, at man med forsøgene vil samle mere viden og data om, hvordan mælkeproduktion kan være med til at forbedre jordkvalitet, kulstofbinding, vandkvalitet og biodiversitet via regenerative landbrugsmetoder.

”

Det kommer til at være en kampplads på værdier i et godt stykke tid.

— Jon Aagaard Enni, konsulent, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

## Kampplads på værdier

”De agrokemiske virksomheder er også begyndt at komme ind i det regenerative – som Syngenta og Bayer/Monsanto. Og det er klart, at når sådan nogle spillere kommer ind, så kommer der også nogle modreaktioner. Og min største spådom for fremtiden er, at jeg tror, vi ikke slipper for at forholde os til det, fordi der er så store økonomiske interesser, som pusher det her. Der er politisk interesse. Det kommer til at være en kampplads på værdier i et godt stykke tid,” vurderer Jon Aagaard Enni, der på økologikongressen holdt et oplæg, som satte det regenerative landbrug ind i et internationalt historisk perspektiv.

Han sammenlignede derudover en række af de nuværende regenerative certificeringsordninger, som også for ham er svære at gennemskue.

”Der er stor forskel på dem. Nogle af dem er økologiske, de fleste er ikke. De fleste har offentligt tilgængelige retningslinjer, men nogle har kun delvist, og der skal man henvende sig og skrive en e-mail til dem for at få resten af reglerne. En af dem kunne man slet ikke få noget at vide om, med mindre man var inviteret til at være med, selv om det er et mærke på et produkt,” forklarer han.

## Amerikansk økologisk regenerativ

Kampen om regenerative værdier er altså allerede i fuld gang, og en af de helt store spillere er den amerikanske Regenerativ Organic Alliance (ROA), der har lavet certificeringsordningen ROC - Regenerative Organic Certified - for økologiske, regenerativt dyrkede produkter.

På økologikongressen fik Elisabeth Whitlow, executive director i ROA, mulighed for at slå et slag for certificeringen, der uden for USA allerede er udbredt i Japan, Sydamerika, EU (med Grækenland som foregangsland) og snart også i Canada. Certificeringsprogrammet blev lanceret i 2017, da en række organisationer gik sammen, fordi de så, at de amerikanske økologiske standarder kom under pres fra alternative regenerative tiltag.

”Det var vigtigt at få økologien ind i navnet, fordi vi mener, at landmændene har kæmpet hårdt for den betegnelse, og det er vigtigt, at vi opretholder de økologiske principper,” siger Elisabeth Whitlow og fortsætter:

”Det er et virkelig kritisk punkt lige nu. Som jeg ved, at I også har bemærket i Danmark, er 'regenerativ' blevet noget af et buzzword. Store spillere springer nu med begge fødder ind i den regenerative sektor, og de fremsætter regenerative påstande om produkter, der stadig dyrkes med GMO'er, med overdreven brug af

herbicider, pesticider og syntetisk kvælstof," siger Elisabeth Whitlow, der altså står i spidsen for en certificering, der forsøger at få industrien til at hæve barren og acceptere de økologiske principper som forudsætningen for at mærke produkter som regenerative.

## Dansk bronze

ROA er organiseret i tre kategorier: Guld, sølv og bronze, og Jon Aagaard Enni fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug vurderer, at det røde danske ø-mærke ofte repræsenterer strengere regler end ROC, og at de fleste danske økologer formentlig ville gå direkte ind i bronze-kategorien uden at skulle ændre meget ved deres nuværende praksis, hvis de sprang med på den amerikanske certificering

"Den bygger oven på økologicertificeringen, så man skal være økolog for at være med. Der er nogle planlægningsværktøjer, man skal bruge, men i det store hele tror jeg, de fleste ville være med på bronze, men derefter bliver det selvfølgelig mere restriktivt," siger Jon Aagaard Enni.

Ifølge principperne, ville økologerne til gengæld skulle kontrolleres af ROC – blandt andet med tilbagevendende jordprøver hver tredje år.

Ifølge Elisabeth Whitlow er fem mio. ha allerede certificeret under ROC - og omkring 900 forskellige økologiske og regenerative produkter har deres mærke. Hun hævder, at organisationen står over for at lancere en meget stor samarbejdsaftale med mange flere gårde i den nærmeste fremtid - og hun håber også, at Danmark hopper med på certificeringen.

"Jeg tror, der ville kunne laves et smukt samarbejde mellem ROC og danske økologer i fremtiden. En alliance ville betyde, at I ikke skulle lave al vores arbejde en gang til og bruge store ressourcer, tid og energi på det," siger Elisabeth Whitlow.

## Økologisk Landsforening tilbageholdende

Hos Økologisk Landsforening ærgrer forperson Louise Køster sig over, at begrebet bliver misbrugt af producenter, der stort set kan gøre, som de vil.

Men hun er tilbageholdende over for, om man skal omfavne den private amerikanske certificering og anbefale, at den kan lægges ind over danske økologiprodukter.

”Vi har jo i forvejen et helt unikt og statskontrolleret system i det danske økologimærke med kongekrone på, som forbrugerne har stor tillid til. Det skal vi jo værne om,” siger Louise Køster, og hun påpeger, at overtrædelse af økologireglerne jo faktisk giver en bødestraf. Med en certificeringsordning som ROC har overtrædelser jo ikke de samme konsekvenser.

”Det er ærgerligt for den danske regenerative forening, Regenerativt Jordbrug, at deres store arbejde risikerer at blive udvandet, for de laver mange spændende tiltag med jordbearbejdning, som taler meget fint ind i de økologiske principper, og som vi også lærer af. Man må håbe, at nogen griber ind over for markedsføringsmetoderne, for de store tabere i spillet bliver jo i sidste ende forbrugerne, når begrebet bliver så uklart, kan de ikke gennemskue, hvad de køber,” fastslår hun.

## **Kampen mod greenwashing**

Fra USA mener Elisabeth Whitlow, at retssager kan være en af de mest effektive metoder til at bekæmpe den greenwashing, som hun mener foregår via det regenerative begreb.

Ligesom det sker lige nu i Danmark, hvor Klimabevægelsen og Dansk Vegetarisk forening har politianmeldt Danish Crown for at vildlede forbrugerne og for at bryde markedsføringsloven og fødevareinformationsforordningen. Derudover anmelder de ledelsen i Danish Crown.

”Man er nødt til at sikre, at de regenerative brands ikke kun meler deres egen kage og har deres egen dagsorden, der siger: 'Vi er regenerative, og derfor kan vi også markedsføre os som det'. Jeg tror, at den bedste måde at sikre sig mod det, er at forbrugerne vinder flere og flere retssager mod greenwashing og udstiller producenterne,” siger Elisabeth Whitlow.

*Artiklen er skrevet i projektet ”Regenerativt landbrug til videreudvikling af den økologiske planteproduktion,” som er finansieret af Fonden for Økologisk Landbrug.*